

Wiesław Kazimieruk

Wezwanie Kościoła do ewangelizacji w oparciu o List apostolski Benedykta XVI "Porta fidei" i Adhortację apostolską Jana Pawła II "Ecclesia in Europa"

Warszawskie Studia Pastoralne 19, 85-102

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. WIESŁAW KAZIMIERUK

**WEZWANIE KOŚCIOŁA DO EWANGELIZACJI
W OPARCIU O LIST APOSTOLSKI
BENEDYKTA XVI *PORTA FIDEI*
I ADHORTACJĘ APOSTOLSKĄ JANA PAWŁA II
*ECCLESIA IN EUROPA***

*Summons of the Church to evangelize the basis
of the Apostolic Letter by Pope Benedict XVI *Porta fidei*
and the Apostolic Exhortation of Pope John Paul II
*Ecclesia in Europa**

Wstęp

Niniejszy artykuł, który powstał w oparciu o List apostolski Benedykta XVI *Porta fidei* i Adhortację apostolską Jana Pawła II *Ecclesia in Europa*, ma na celu przybliżyć przesłanie, jakie wiąże się z wezwaniem do ewangelizacji. Choć Rok Wiary już minął, to jednak wskazania Listu apostolskiego *Porta fidei* pozostają wciąż żywe. Nauczanie zaś zawarte w Adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Europa*, pomimo tego, iż jest skierowane do Kościoła w Europie, to jednak, jak każde nauczanie papieża, ważne jest dla całej wspólnoty Kościoła. Problemy bowiem jakie przeżywa Kościół w Europie znajdują także swoje odbicie w innych rejonach świata, gdzie przyszło Kościołowi wy-

pełnić swoją misję. Stąd wskazania dotyczące potrzeby ewangelizacji są wciąż aktualne dla całego Kościoła, gdyż nieustannie zachodzi potrzeba odnowy w duchu Ewangelii.

1. Pustynia świata

Mamy za sobą *Rok Wiary*, który formalnie dobiegł końca w dniu 24 listopada br. Był on ogłoszony w związku z pięćdziesiątą rocznicą otwarcia *Soboru Watykańskiego II* oraz w dwudziestolecie opublikowania *Katechizmu Kościoła Katolickiego*. W ramach obchodów *Roku Wiary* papież Benedykt XVI zwołał na październik ubiegłego roku Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów na temat: *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej*. Synod, który zakończył już swoje zgromadzenie, wprowadził całą wspólnotę kościelną w czas szczególnej refleksji i ponownego odkrycia wiary. Choć formalnie *Rok Wiary* dobiegł do końca, to jego przesłanie pozostaje wciąż aktualne dla całego Kościoła. Wiara jest bowiem drogą, która trwa całe życie. Chrzest święty otwiera tę drogę, dzięki któremu wierzący mogą przyzywać Boga, zwracając się do Niego, jak do Ojca. Można też powiedzieć, że chrzest jest „wpuszczeniem” Jezusa do życia człowieka. Wraz z włączeniem człowieka w tajemnicę Jezusa, Jego śmierci i zmartwychwstania, rozpoczyna się w nim proces umierania „starego człowieka” i wzrastania „nowego”, który żyje według zamysłu Bogu. Jest to wprowadzenie na drogę posłuszeństwa woli Bożej objawionej w Ewangelii. Droga ta kończy się wraz z przejściem poprzez śmierć do życia wiecznego. W obecnej dobie potrzeba odnaleźć drogę wiary, aby coraz wyraźniej ukazywać radość i odnowiony entuzjazm spotkania z Chrystusem, pośród świata pogrążonego w zamęcie i relatywizacji

wszelkich wartości. Dlatego papież Benedykt XVI skierował do Kościoła wezwanie: *Kościół jako całość, a w nim jego pasterze muszą tak jak Chrystus wyruszyć w drogę, aby wprowadzić ludzi z pustyni ku przestrzeni życia, ku przyjaźni z Synem Bożym, ku Temu, który daje nam życie – pełnię życia (PF 2).*¹

Widzimy jak wielu ludzi dotknął głęboki kryzys wiary. Ona bowiem jest jak sól i światło, ale jeżeli utraci swoją istotę, na nic się nie przyda (por. Mt 5, 13-16). Dlatego nie można się zgodzić na to, aby tak się stało. Jak Samarytanka przy studni, tak współczesny człowiek, może na nowo odczuć potrzebę pójścia, aby posłuchać Jezusa. Jezus wzywa do wiary w Niego, by móc zaczerpnąć z Jego źródła wody żywej (por. J 4, 14). Stąd chrześcijanie potrzebują no nowo odkryć smak karmienia się słowem Bożym i Chlebem życia, które są wiernie przekazywane przez Kościół. Pan daje je jako wsparcie tym, którzy są Jego uczniami (por. J 6, 51) i tą samą mocą, nadal wzywa: *Zabiegajcie nie o ten pokarm, który niszczy, ale o ten, który trwa na życie wieczne (J 6, 27).*

Podobnie jak współcześni Jezusowi, tak i dzisiaj ludzie pytają Go: *Cóż mamy czynić, abyśmy wykonywali dzieła Boże? (J,6, 28).* Jezus odpowiada: *Na tym polega dzieło [zamierzone przez] Boga, abyście uwierzyli w Tego, którego On posłał (J 6, 29).* Wiara w Jezusa Chrystusa jest więc drogą, która prowadzi do zbawienia (por. PF 3-4).

¹ Benedykt XVI. List apostołski w formie Motu proprio *Porta fidei* ogłaszający Rok Wiary. Pallotinum – Poznań 2011.

2. Owoce Roku Wiary

Rozpoczęcie *Roku Wiary* w związku z pięćdziesiątą rocznicą otwarcia Soboru Watykańskiego II było dobrą okazją do poznania i zrozumienia tekstów pozostawionych przez Ojców soborowych. Pozostają one wciąż aktualne dla odnowy Kościoła. Błogosławiony papież Jan Paweł II powiedział, że *nie tracą one wartości ani blasku. Zachodzi zatem potrzeba ukazywania Soboru jako wielkiej łaski, która stała się dobrodziejstwem dla Kościoła. Jest on jak busola wskazująca nam drogę w stuleciu, które się rozpoczyna i służy potrzebnej odnowie Kościoła (NMI 57).*²

Chrześcijanie są powołani do tego, aby rozjaśniać Słowo prawdy, jakie pozostawił nam Jezus Chrystus i dawać świadectwo życia, przez które dokonuje się odnowa Kościoła. Dlatego *Rok Wiary* był zaproszeniem do autentycznego i nowego nawrócenia do Pana, jedyne go Zbawiciela świata. On w tajemnicy swej śmierci i zmartwychwstania objawił miłość Boga, który zbawia i wzywa ludzi do nawrócenia oraz przemiany życia przez odpuszczenie grzechów (zob. Dz 5, 31). Miłość wprowadza człowieka w nowe życie i wiara działa przez miłość. Miłość Chrystusa rozlana jest w sercach ludzi, wypełnia je i pobudza do ewangelizacji, głoszenia Jego Ewangelii wszystkim narodom ziemi (zob. Mt 28, 19). Jezus Chrystus wciąż przyciąga do siebie ludzi więzami miłości i w każdym czasie zwołuje Kościół, powierzając mu misję głoszenia Ewangelii. Ten nakaz jest zawsze nowy, dlatego zaangażowanie misyjne wierzących nigdy nie może słabnąć i do tego potrzebuje czerpać moc i siłę z codziennego odkrywania miłości

² Jan Paweł II. List apostolski *Novo millennio ineunte*. Pallotinum-Poznań 2001.

Boga. Wiara bowiem wzrasta, gdy jest przeżywana jako doświadczenie otrzymanej miłości i jest przekazywana jako doświadczenie łaski i radości. Święty Augustyn ujmuje to w słowach: *Wierni wzmacniają się przez wiarę*.³ Stąd, gdy się wierzy, wiara rośnie i umacnia się (por. PF 5-7).

Przed wierzącymi otwiera się zatem zadanie, aby jeszcze intensywniej podjąć refleksję nad wiarą, by wszyscy mogli się stawać bardziej świadomi samego aktu wiary. Przeżyty *Rok Wiary* miał rozbudzić bowiem w każdym wierzącym potrzebę wyznawania wiary, odkrycia treści wiary wyznawanej, celebrowanej, przeżywanej i przemodlonej. Pierwsi chrześcijanie uczyli się na pamięć *Symbolu Wiary* i on stawał się ich codzienną modlitwą. W ten sposób uświadamiali sobie zobowiązania przyjęte wraz ze chrztem. *Symbol świętej tajemnicy, który otrzymaliście wszyscy razem, i który wyznaliście jeden po drugim, jest słowami, na których opiera się, jak na stałym fundamentie, wiara Matki-Kościola, a fundamentem tym jest Chrystus Pan...* (PF 9).⁴

Sercem przyjęta wiara prowadzi do sprawiedliwości, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia (Rz 10, 10). Odwołując się do tych słów Listu św. Pawła Apostoła do Rzymian, papież Benedykt XVI wskazuje na fakt, że pierwszy akt, który prowadzi do wiary jest darem Boga, działaniem Jego łaski. Ona przekształca człowieka aż do głębi jego serca. *Wyznawanie (zaś) ustami* oznacza powołanie chrześcijan do dawania świadectwa, ponieważ wiara nie jest sprawą prywatną. Jest aktem zarówno osobistym jak i wspólnotowym. Pierwszym podmiotem

³ Św. Augustyn. *De utilitate credendi* 1.2. Tłum. Pol. W: Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy. T. LIV. Pisma przeciw manichejczykom. Warszawa 1990 s. 34.

⁴ Św. Augustyn. Kazanie 215. 1. W: Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy. T. XII; Wybór mów. Tłum. J. Jaworski. Warszawa 1973 s. 250..

wiary jest wspólnota Kościoła. W tej wspólnocie ludzie otrzymują chrzest, który wprowadza ich do ludu wierzących, aby mogli otrzymać zbawienie. Do tego, by dać swoją zgodę, to znaczy w pełni rozumem i wolą zgadzać się z tym, co proponuje Kościół, niezbędna jest znajomość treści wiary. Zgoda oznacza, że kiedy się wierzy, w sposób wolny przyjmuje się całą tajemnicę wiary. Gwarantem jej prawdy jest sam Bóg, który objawia się i daje szansę poznania tajemnicy swej miłości. Wiara zaprasza na spotkanie z Bogiem i w pełni otwiera. Wielu ludzi nie rozpoznaje w sobie daru wiary, jednak szczerze poszukuje sensu i prawdy o swym istnieniu i świecie. To poszukiwanie kieruje ich na drogę, by znaleźć Boga, który wychodzi im na spotkanie (por. PF 10).

Istotną pomoc do uzyskania wiedzy na temat treści wiary stanowi *Katechizm Kościoła Katolickiego*, o którym papież Jan Paweł II powiedział: *Katechizm przyczyni się w znacznym stopniu do odnowy całego życia kościelnego (...) Uznaję go za pewną normę nauczania wiary, jak również za pożyteczne i właściwe narzędzie służące komunii eklezjalnej (PF 11).*⁵ A zatem *Rok Wiary* przyniósł dla wszystkich zobowiązanie do ponownego odkrycia i studium *Katechizmu*, który zawiera podstawowe treści wiary. Jest on prawdziwym narzędziem wspierania w wierze, zwłaszcza dzisiaj, gdy wiara poddawana jest szeregowi pytań wypływających ze zmiany mentalności, *redukującej obszar pewności racjonalnej do osiągnięć naukowych i technologicznych*. Tymczasem między wiarą a prawdziwą nauką, co nie obawia się ukazywać Kościół, nie może być

⁵ Jan Paweł II. Konstytucja apostolska *Fidei depositum* (11.10.1992). AAS 86 (1994) 115 i 117.

konfliktu, ponieważ *obie, choć różnymi drogami, zmierzają do prawdy (PF 12)*.⁶

W zarysie programu nakreślonym przez List apostolski *Porta fidei*, niezmiernie ważnym było przypomnienie historii wiary. W niej bowiem przeplata się niezgłębiona tajemnica świętości i grzechu. Wierni kierują swój wzrok ku Jezusowi Chrystusowi, *który w wierze przewodzi i ją wydoskonala (Hbr 12, 2)*. W ukrzyżowanym i zmartwychwstałym Chrystusie, który odkupił człowieka i złożył w ofierze samego siebie dla jego zbawienia, chrześcijanie znajdują pełne światło przykłady wiary. Wpatrują się oni także w Maryję, która przez wiarę przyjęła słowa anioła i uwierzyła w zwiastowanie, że stanie się Matką Boga w posłuszeństwie swego oddania (por. Łk 1, 38). Apostołowie są żywymi świadkami wiary ponieważ ze względu na nią pozostawali w komunii życia z Jezusem i zostawili wszystko, aby pójść za Nim. Posłuszni poleceniu Pana poszli na cały świat głosząc Dobrą Nowinę wszelkiemu stworzeniu i radość zmartwychwstania. Wiara uczniów stała się inspiracją utworzenia pierwszej wspólnoty, zgromadzonej wokół nauki Apostołów, na modlitwie i Eucharystii (por. Dz 2, 42-47). Także męczennicy kierując się światłem wiary oddali swoje życie i w ten sposób zaświadczyli o prawdzie Ewangelii, która ich przemieniła i uzdolniła do miłości nieprzyjaciół, do przebaczenia prześladowcom. Wielu mężczyzn i kobiet ze względu na wiarę poświęcało swoje życie Chrystusowi. Pozostawili oni wszystko i żyli w prostocie ewangelicznego posłuszeństwa, ubóstwa i czystości. Inni zaś na przestrzeni wieków wyznawali piękno pójścia za Panem Jezusem, bycia chrześcijaninem, tam gdzie byli wzywani, aby świadczyć w rodzinie, w życiu

⁶ Por. Jan Paweł II. Encyklika *Fides et ratio* (14.09.1998). W: Encykliki Ojca świętego Jana Pawła II. T.II. Kraków 1996 nr 86–87.

zawodowym i publicznym. Także współcześni wyznawcy Chrystusa żyją wiarą, poprzez którą rozpoznają Go w ich życiu i w historii (por. PF 13).

Rok Wiary miał stać się dobrą okazją do wzmocnienia świadectwa miłosierdzia. Wiara bowiem bez miłości pozbawiona jest owocu, natomiast miłość bez wiary byłaby uczuciem zdany na łaskę i niełaskę wątpliwości. Wiara i miłość wzajemnie siebie potrzebują i pozwalają wzajemnie się realizować. W wierze chrześcijanie mogą rozpoznać w tych, którzy proszą ich o miłość, oblicze Jezusa Chrystusa, który utożsamiał się z człowiekiem w potrzebie: *Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili (Mt 25,40)*. Stąd do uczniów Chrystusa skierowane jest wezwanie, aby nie poddawali się lenistwu w wierze. Wiara jest towarzyszką życia i pozwala człowiekowi dostrzegać nieustannie na nowo cuda, jakie Bóg dla niego czyni. Przeżywanie *Roku Wiary* miało służyć umacnianiu więzi z Jezusem Chrystusem, aby w wyniku tego Kościół niósł światu przesłanie Ewangelii i w ten sposób mógł wypełniać swoje zadanie misyjne (por. PF 14-15).

3. Wezwanie do ewangelizacji

Spotkanie w wierze z Chrystusem rodzi entuzjazm wiary i człowiek, który doświadczył tej łaski wezwany jest, aby dzielił się tym doświadczeniem z innymi. Kościół bowiem z natury swej jest misyjny. Powołanie misyjne skierowane jest *ad intra*, do tych, którzy są wewnątrz Kościoła, jak również *ad extra*, do tych, którzy są na zewnątrz Kościoła. Przyswojenie bowiem Ewangelii do głębi umożliwia odpowiednie przekazywanie jej innym. Ewangelia nadziei, którą Kościół otrzymał wymaga, aby

była głoszona na co dzień i każdego dnia potrzebuje świadectwa życia. Ewangelizacja jest łaską i właściwym powołaniem Kościoła, *wyraża ona najprawdziwszą jego właściwość. Kościół jest dla ewangelizacji, czyli po to, aby głosił słowo Boże i go nauczał, ażeby przez nie dochodził do nas dar łaski, żeby grzesznicy jednali się z Bogiem, a wreszcie, żeby uobecniał nieustannie ofiarę Chrystusa we Mszy św., która jest pamiątką Jego śmierci i chwalebного zmartwychwstania (EN 13).*⁷

Rzeczywistość świata, ze względu na stan wiary jest tak złożona, że niezbędna jest nie tylko nowa ewangelizacja, ale także pierwsza ewangelizacja. Błogosławiony Jan Paweł II w odniesieniu do Europy mówił, że wielu ochrzczonych straciło swój charyzmat i żyje tak jakby Chrystus nie istniał, *powtarza się gesty i znaki związane z wiarą, zwłaszcza w praktykach religijnych, ale nie odpowiada im rzeczywista akceptacja treści wiary i przyłgnięcie do Osoby Jezusa (EinE 47).*⁸ Papież posługując się słowem Bożym, pytał, *czy Syn Człowieczy, gdy przyjdzie, znajdzie wiarę na ziemi? (Łk 18, 8).* To pytanie ukazuje dramat wyzwania jakie Kościół musi podjąć, polegających nie tyle na tym, by doprowadzać nawróconych do chrztu, co raczej, by już ochrzczonych prowadzić do nawrócenia do Chrystusa i do Jego Ewangelii (por. EinE 47). Wierność Ewangelii jest warunkiem proklamowania jej. Stąd nauczanie Kościoła musi być ześrodkowane na osobie Jezusa i ma kierować ku Niemu. Potrzeba czujności, aby Jezus Chrystus ukazywany był w całej pełni, *nie tylko jako wzorzec etyczny, ale przede wszystkim jako Syn Boży, jedyny i niezastąpiony Zbawca*

⁷ Paweł VI. Adhortacja apostolska *Ewangelii nuntiandi* (08.12.1975). AAS 68 (1976).

⁸ Jan Paweł II. Adhortacja apostolska *Ecclesia in Europa* o Jezusie Chrystusie, który żyje w Kościele, jako źródło nadziei dla Europy. Kraków 2003.

wszystkich, który żyje i działa w swoim Kościele. Aby nadzieja była prawdziwa i niezłomna (EinE 48). W postawie zatroskania o ducha ewangelizacji zarysowuje się potrzeba wiarygodnych ewangelizatorów, takich, których życie zjednoczone jest z krzyżem i zmartwychwstaniem Chrystusa, aby mogło zająć piękno Ewangelii. Dziś bardziej niż kiedykolwiek potrzeba, by chrześcijanin miał świadomość misyjną, w tym widział potrzebę obecności i znaków świętości jako istotnego warunku wstępnego autentycznej ewangelizacji, która zdolna jest przywrócić nadzieję. Jak powiedział papież Paweł VI, współczesny człowiek *chętniej słucha świadków aniżeli nauczycieli; a jeśli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami (EN 31).* Głoszenie Ewangelii ma zatem prowadzić do przechodzenia od wiary tradycyjnej, poniekąd godnej szacunku, do wiary osobistej i dojrzałej, płynącej ze spotkania z Jezusem Chrystusem w swoim życiu, co św. Paweł Apostoł ujął w słowach: *w końcu objawił się i mnie* Taka wiara pozwoli na konfrontację ze współczesną kulturą a także pozwoli się oprzeć jej pokusom (por. EinE 49–50).

4. Przestrzenie ewangelizacji

Adhortacja apostolska *Ecclesia in Europa* ukazuje przestrzenie ewangelizacji. Jedną z nich jest kultura, dzięki której w jaśniejszym świetle ukaże się prawda, że w obecnej dobie *można żyć w pełni Ewangelią pojmowaną jako droga, która nadaje sens istnieniu (58).* W zakresie ewangelizacji kultury ważną rolę spełniają szkoły katolickie, które niejednokrotnie są jedynym środkiem zaznajomienia się z tradycją chrześcijańską. Także kościelne dobra kultury mogą inspirować do rozwoju chrześcijańskiego humanizmu a nowe formy artystycz-

nego wyrazu wiary w dziedzinie sztuki, literatury, muzyki, malarstwa, rzeźby i architektury przyczynią się do tego, by *rzeczywistość duchowa, niewidzialna, Boża stawiała się postrzegalna, a nawet w miarę możliwości pociągająca*.⁹

Kościół w obecnej dobie musi również zwrócić uwagę na świat środków masowego przekazu, aby poszanowana w nich była prawda i godność osoby ludzkiej. Także ogromną troskę należy przykładąć do wychowania ludzi młodych do wiary. Stąd kierując wzrok ku przyszłości potrzeba na obecnym etapie zadbać o rzetelną formację młodych w wymiarze ludzkim i chrześcijańskim (por. EinE 59-63). Kościół winien ożywiać duch misyjny, sięgający aż po krańce świata, ponieważ *dzieło ewangelizacji ożywiane jest prawdziwą nadzieją chrześcijańską, kiedy otwiera się na uniwersalne horyzonty, które skłaniają, by dzielić się bezinteresownie ze wszystkimi tym, co same mu otrzymało się w darze. Misja ad gentes jawi się w ten sposób jako wyraz Kościoła ukształtowanego przez Ewangelię nadziei, który stale się odnawia i odmładza* (EinE 64).

Kościół ma być wspólnotą modlitwy, która przepowiada swego Pana przez sprawowanie sakramentów, liturgii a także świadectwo swego życia. W świecie, który z jednej strony charakteryzuje duch konsumpcji, bałwochwalstwa, zamknięcia się na transcendencję a z drugiej strony pragnienie tego, co nie przemija, zadaniem Kościoła jest odkrywanie na nowo poczucia „tajemnicy”. Chodzi tu o odnowienie liturgii, aby była znakiem obecności Chrystusa, o tworzenie możliwości modlitwy, kontemplacji, przestrzeni wyciszenia. Chodzi także o odkrycie na nowo sakramentów, zwłaszcza Eucharystii i Pokuty, jako źródeł wolności i nadziei (por. EinE 69). Przy braku poczucia

⁹ Jan Paweł II. List do artystów (04.04.1999). L'Osservatore Romano. Wyd. polskie nr 5-6 (1999) s. 9.

„tajemnicy”, także w celebracjach liturgicznych, zachodzi potrzeba ożywienia świadomości, czym jest liturgia. Jest ona bowiem *narzędziem uświęcenia; jest świętowaniem wiary Kościoła. Wraz z Pismem świętym i nauczaniem Ojców Kościoła, jest żywym źródłem autentycznej, mocno zakorzenionej duchowości. Jak zaświadcza również tradycja czcigodnych Kościołów wschodnich, przez nią wierni wchodzi w komuniją z Trójcą Przenajświętszą, doświadczając uczestnictwa w Bożej naturze jako daru łaski. Liturgia daje w ten sposób przedsmak ostatecznej szczęśliwości i udziału w chwale niebieskiej (EinE 70)*. Stąd w celebracji liturgii należy pierwsze miejsce oddać Jezusowi Chrystusowi, aby On oświecał i prowadził Kościół Boży, który ma Go słuchać i przyjmować. Liturgia jest bowiem dziełem Trójcy Przenajświętszej. Bóg Ojciec w sprawowanych misteriach mówi do swego ludu, przebacza mu, wysłuchuje i udziela swego Ducha, na co lud Boży odpowiada postawą prośby, posłuszeństwa, dziękczynienia, chwały i uwielbienia. W liturgii Jezus Chrystus pozwala uczestniczyć w swoim misterium dla uświęcenia człowieka a Duch Święty daje wzrost Ciała Chrystusa – Kościoła. Kościół sprawując liturgię głosi i antycypuje przyszłą chwałę oraz doświadczając przedsmaku uczestnictwa liturgii niebiańskiej (por. EinE 71; KL 8).

Wciąż aktualnym zadaniem pozostaje odnowa i formacja liturgiczna, która polega na pogłębieniu znaczenia tajemnicy. Dzięki temu celebracja liturgii będzie komuniją z misterium Trójcy, spotkaniem z Bogiem. Doświadczenie działającego Boga rodzi entuzjazm wiary i pozwala wyruszyć w drogę z pustyni grzechu ku przestrzeni życia (por. PF 2). Wysiłek formacyjny pozwoli zrozumieć prawdziwy sens liturgii Kościoła oraz umożliwi przeżywanie jej w całej pełni. Bez właściwej formacji liturgicznej powstaje dwojakiemu rodzaju niebezpieczeństwo, a mianowicie z jednej strony rodzi się zagubienie

sensu sakramentów i spłylenie sprawowanych misteriiów, z drugiej zaś brak zgodności życia ze wskazaniem Kościoła (por. EinE 74). W życiu sakramentalnym tajemnica Eucharystii stanowi najwyższy dar jaki Kościół otrzymał od Chrystusa. W niej bowiem zawiera się całe duchowe dobro jakim jest Chrystusa, nasza Pascha (PO 5).¹⁰ Eucharystia wnosi w życie chrześcijan łaskę, otwiera na komunie z Bogiem i wraz z sakramentem Pokuty i Pojednania pomaga odzyskiwać nadzieję. Każdy bowiem, kto uznaje się za grzesznika i zawiera siebie miłosierdziu Bożemu doświadcza prawdziwości wyzwolenia z własnej nędzy. Stąd zachodzi potrzeba formacji sumień zwłaszcza w obecnej dobie, gdzie zatracą się poczucie grzechu i szerzy się mentalność naznaczona relatywizmem i subiektywizmem moralnym. Zatem nie można zarzucić formy sakramentu Pokuty i Pojednania jakim jest osobiste wyznanie grzechów, po którym następuje indywidualne rozgrzeszenie. Istotną rolę w życiu duchowym chrześcijan obok uczestnictwa w Eucharystii stanowią inne formy modlitwy wspólnotowej. Chodzi tu o różne postacie kultu eucharystycznego poza Mszą świętą, takie jak adoracja indywidualna Najświętszego Sakramentu czy procesje eucharystyczne. Praktykowanie zaś Liturgii Godzin pozwala patrzeć na życie w świetle Ewangelii, widzieć je w perspektywie wieczności. Modlitwa wspólnotowa Liturgii Godzin praktykowana w rodzinach nadaje pewien rytm i tworzy liturgie domową, zakłada modlitwę osobistą, która jest jak oddech. Ona łączy się z modlitwą liturgiczną i wprowadza w dialog, *który wyraża się w uwielbieniu, dziękczynieniu, błaganiu kierowanym do Ojca przez Chrystusa*

¹⁰ Sobór Watykański II. Dekret o posłudze i życiu prezbiterów *Presbyterorum Ordinis*. W: Sobór Watykański II. Konstytucje Dekrety Deklaracje. Pallotinum-Poznań 2002 s. 478-508.

w *Duchu Świętym* (EinE 78). Także pobożność ludowa przyczynia się do powstawania zwyczajów i obrzędów rodzinnych a także społecznych. Należy jednak czuwać nad tym, aby uchronić ją przed sekularyzmem i konsumpcjonizmem oraz przed popadnięciem w przesady. Wszystko to prowadzi do rozumnej służby przyjemnej Bogu, która urzeczywistnia się przede wszystkim w codziennym życiu poprzez dar z siebie jako wyraz chrześcijańskiej miłości. W posłudze ewangelizacyjnej ogromne znaczenie ma właściwe przeżywanie dnia Pańskiego. Centrum jego świętowania ma stanowić Eucharystia zaś odpoczynek ma wyrażać atmosferę chrześcijańskiej radości i braterstwa. Dzień Pański bowiem zapowiada życie bez końca, umacnia nadzieję i dodaje otuchy na drodze ziemskiego pielgrzymowania (por. EinE 79-82).

Miłość Chrystusa, która wypełnia serca chrześcijan pobudza do ewangelizacji, wysyła na drogi świata, aby głosić Dobra Nowinę o zbawieniu. Jezus Chrystus w każdym czasie zwołuje Kościół i powierza mu głoszenie Ewangelii. Ten nakaz jest zawsze nowy. Stąd i w obecnej dobie potrzeba bardziej przekonywującego zaangażowania Kościoła na rzecz nowej ewangelizacji, aby na nowo odkryć entuzjazm i radość w wierze. To zaangażowanie ewangelizacyjne czerpie swą moc i siłę z *codziennego odkrywania Jego miłości. Wiara bowiem rośnie, gdy przeżywana jest jako doświadczenie otrzymanej miłości i kiedy jest przekazywana jako doświadczenie łaski i radości* (PF 7). A zatem służba Ewangelii nadziei, do jakiej wezwany jest Kościół, zakłada kroczenie drogą miłości. Ta droga prowadzi poprzez ewangelizacyjne miłosierdzie. Z doświadczenia miłości rodzi się w człowieku nadzieja, ponieważ *nie może (on) żyć bez miłości. Człowiek pozostaje dla siebie istotą niezrozumiałą, jego życie jest pozbawione sensu, jeśli nie objawi mu się Miłość, jeśli nie spotka się z Miłością,*

jeśli jej nie dotknie i nie uczyni w jakiś sposób swoją, jeśli nie znajdzie w niej żywego uczestnictwa (*Rh 10*).¹¹ Przed Kościołem stoi więc zadanie świadectwa miłości, które samo w sobie ma wewnętrzną moc ewangelizującą. Pomoże ono człowiekowi doświadczyć miłości Boga Ojca i Chrystusa, w Duchu świętym (por. *EinE 84*). Radosną nowiną dla człowieka jest fakt, że Bóg pierwszy go umiłował, w Jezusie Chrystusie do końca go umiłował (por. *J 13, 1*). Miłość rozlana jest w sercu człowieka przez Ducha Świętego, przez co staje się on również zdolny do takiej miłości. Doświadczenie miłości staje się radosną nowiną dla człowieka, ponieważ w jego sercu zakorzenienia się prawda o Bogu, który jest miłością, i który nikogo nie opuszcza.

Ewangelizacja nie może ograniczać się jedynie tylko do słów, ale ma znajdować swój wyraz w konkretnych czynach. Ogromną przestrzeń działania ewangelizacyjnego stanowi posługa na rzecz ubogich, którym potrzeba przywracać nadzieję. Czyny miłości wobec nich są wyrazem szczególnego umiłowania przez Boga oraz ukazania wartości człowieka, która nie zależy od sytuacji w jakiej się znajduje. W kontekście pomocy ubogim nie można pominąć chrześcijańskiego wolontariatu, odkrywania jego autentycznego sensu.

Innym zjawiskiem, które otwiera pole ewangelizacji jest bezrobocie. W tym aspekcie potrzeba przywracać właściwy ład, gdzie kryteria etyczne mają być brane pod uwagę w funkcjonowaniu rynku i gospodarki, aby człowiek pozostawał w centrum i nie był podporządkowany wzrostowi ekonomicznemu. W społeczeństwie, które cechuje dobrobyt, wydajność i kult ciała, choroba człowieka z jednej strony jest zjawiskiem,

¹¹ Jan Paweł II. Encyklika *Redemptor hominis* (4 marca 1979 r.). W: Encykliki Ojca świętego Jana Pawła II. T. I. Kraków 1996 s. 1-53.

na które nie chce się zwracać uwagi, z drugiej jednak strony budzi pytania o sens życia. Dlatego w polu działań ewangelizacyjnych troska o chorych ma stanowić jeden z priorytetów. Także służba Ewangelii wyraża się we właściwym korzystaniu z dóbr ziemi. Ochrona bowiem naturalnego środowiska jest obroną jakości ludzkiego życia. Z misji ewangelizacyjnej powierzonej Kościołowi przez Oblubieńca wyrasta zadanie głoszenia prawdy o małżeństwie i rodzinie. Głoszenie z całą mocą Ewangelii uświadamia znaczenie i wartość małżeństwa i rodziny w planie zbawczym Boga. Dlatego trzeba zdecydowanie i konsekwentnie ukazywać wspólnotę rodziny jako widzialnego świadka obecności Jezusa oraz *ukazywać na przekonujących przykładach prawdę i piękno rodziny opartej na małżeństwie, pojmowanym jako stały i owocny związek mężczyzny i kobiety (EinE 91)*. W tym względzie ważne jest także poświęcenie uwagi wychowaniu młodych i narzeczonych do miłości, do sakramentu małżeństwa. Potrzeba również zaangażowania ewangelizacyjnego Kościoła wobec rozbitych małżeństw, wobec tych, którzy weszli w nowe związki. Oni pomimo obiektywnego nieładu wezwani są również do życia według ducha Ewangelii. Rodzina jest niezastąpiona w głoszeniu Ewangelii nadziei. Wciąż pozostaje aktualne wezwanie: *Rodziny, stańcie się tym, czym jesteście! Jesteście żywym obrazem Bożej miłości: spoczywa na was bowiem misja strzeżenia, objawiania i przekazywania miłości, będącej żywym odbiciem i rzeczywistym udzielaniem się miłości Bożej ludzkości oraz miłości Chrystusa Pana Kościołowi, Jego oblubienicy (EinE 94)*.¹²

Współczesne wydarzenia, takie jak spadek liczby urodzeń, starzenie się społeczeństwa, szerzenie się aborcji, eutanazji,

¹² Por. Jan Paweł II. Adhortacja apostolska *Familiaris consirtio* (nr 11). W: Adhortacje Ojca świętego Jana Pawła II. Kraków 1996 s. 65-160.

zbiegi dokonywane na embrionach ludzkich ukazują niepokojące zjawisko „kultury śmierci”. Odpowiedzią na nie jest szerzenie „kultury życia”, przepowiadanie Ewangelii życia. Życie według wartości ewangelicznych włącza w pracę nad przyspieszeniem nadejścia Królestwa Bożego: *podążając do królestwa niebieskiego, chrześcijanie powinni szukać i dążyć do tego, co w górze; nie zmniejsza się jednak przez to, lecz raczej wzrasta, znaczenie zadaniach współpracy ze wszystkimi ludźmi i wznoszenia budowli świata w bardziej ludzki sposób (KDK 57).*¹³

Zjawisko imigracji, które współcześnie nabiera coraz większych rozmiarów, domaga się od Kościoła przyjęcia każdego człowieka, niezależnie od jego pochodzenia. Jest wyzwaniem, które stoi przed służbą Ewangelii, jest dobrą okazją do wzmocnienia świadectwa miłosierdzia. *Wiara bez miłości nie przynosi owocu, a miłość bez wiary byłaby uczuciem nieustannie na łasce i niełasce wątpliwości. Wiara i miłość potrzebują siebie nawzajem, tak że jedna pozwala drugiej się zrealizować (PF14).* Syntezę autentycznej służby Ewangelii nadziei stanowi wezwanie do życia czynną miłością, do przyjęcia z entuzjazmem daru miłości, którą Bóg ofiaruje i do której uzdalnia. Bóg uczy treści i miary miłości. Oblubienica Pana ma być Kościołem błogosławieństw, stale upodabniającym się do swego Oblubieńca – Jezusa Chrystusa, ubogi i przyjacielski wobec najuboższych, stale oczyszczany przez dobroć Ojca, będący świadkiem Bożego miłosierdzia, pokoju i sprawiedliwości (por. EinE 100-105). Współczesny świat potrzebuje autentycznego świadectwa wiary, potrzebuje entuzjazmu wiary, świadectwa ludzi, których umysły i serca oświecone są słowem

¹³ Sobór Watykański II. Konstytucja duszpasterska o Kościele *Gaudium et spes*. W: Sobór Watykański II. Konstytucje Dekrety Deklaracje. Pallotinum-Poznań 2002 s. 526-606.

Bożym i którzy są żywym znakiem obecności Zmartwychwstałego w świecie. Niech nikt, jak napisał papież Benedykt XVI nie będzie leniwy w wierze, Jest ona bowiem *towarzystką życia, która pozwala nam dostrzegać nieustannie na nowo cuda, jakich Bóg dla nas dokonuje (PF 15)*.

Zakończenie

Aktualność przesłania jakie płynie z przywołanych tu dokumentów papieskich wyraża się chociażby w działaniach duszpasterskich podjętych przez Kościół w Polsce. Konferencja Episkopatu Polski opracowała bowiem czteroletni Program duszpasterski, który stanowi swoistą kontynuację *Roku Wiary*. W Programie tym, który oscyluje wokół tajemnicy chrztu akcent położony jest na głoszenie orędzia zbawienia. Zadanie ewangelizacyjne jakie Kościół podejmuje budzi ogromną nadzieję wzrostu ducha wiary.¹⁴

SUMMARY

This article is based on the Apostolic Letter by Pope Benedict XVI *Porta fidei* and the Apostolic Exhortation of Pope John Paul II *Ecclesia in Europa*. It aims to bring the message that is associated with the call to evangelization.

¹⁴ Komisja Duszpasterstwa Konferencji Episkopatu Polski. Wierzę w Syna Bożego. Przez Chrystusa, z Chrystusem, w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski Kościoła w Polsce na lata 2013-2017. Red. Sz. Sułkowski. Poznań 2013 s. 11-16.